

RAPORT PRELIMINAR ASUPRA CERCETĂRILOR EFECTUATE DE MUZEUL ORĂȘENESC HUȘI ÎN ANUL 1978:

A. Așezarea neolitică de la Lohan

B. Așezarea geto-dacică de la Bunești comuna Bunești-Averești

În campania din 1978 Muzeul orașului Huși și-a continuat activitatea de cercetare științifică, prin continuarea cercetărilor în așezarea neolitică de la Lohan punctul Vadul Teiului, și a început cercetarea într-o nouă stațiune privitoare la dezvoltarea civilizației geto-dacice pe teritoriul limitrof orașului Huși în punctul Dealul Bobului comuna Bunești-Averești.

În prima parte a materialului ne vom referi la rezultatele cercetărilor noastre efectuate în așezarea neolitică de la Lohan punctul Vadul Teiului, cercetări ce vor continua pentru elucidarea anumitor probleme legate de recente descoperiri din acest an și în campania din vara anului 1979.

Așezarea neolitică de la Lohan este așezată pe un promontoriu la poalele pădurii Tătărăni, pe drumul național 24 B Crasna-Albița la o depărtare de circa 4 km de orașul Huși. Stațiunea a fost depistată în primăvara anului 1976 cu ocazia extinderii liniei de înaltă tensiune, când în gropile pentru plantarea stîlpilor au ieșit la iveală fragmente ceramice, amulete de silex, idoli etc.

Bogăția materialului arheologic cît și necesitatea de salvare a stațiunii au determinat efectuarea unor cercetări sistematice în acest punct, ținînd cont și de faptul că după cercetările noastre de suprafață efectuate aici, ne-am putut da seama că materialul arheologic poate fi încadrat în aria

culturii Cucuteni A, aspect cultural necercetat deocamdată în această zonă.

Pînă la începerea lucrărilor din 1978 s-au trasat 12 secțiuni în cadrul lucrărilor efectuate în 1976 și 1977. Apariția în 1977 în secțiunea S X a două schelete chircite avînd drept inventar două cești cu torțile supraînălțate, cești de tradiție Monteoru, aparținînd culturii Noua, au determinat proiectarea săpăturilor în 1978 în funcție de dispunerea acestor morminte. În 1978 s-au deschis 4 secțiuni S XII, S XIV, S V, S XVI, paralele cu secțiunile deschise anterior cu orientarea NS. Secțiunea S XV este secțiunea transversală cu orientarea N—S, avînd o lungime de 130 m la care s-au deschis și 6 casete pentru dezvelirea locuințelor cucuteniene. În toate secțiunile deschise stratul de cultură apare la —0,60 m adîncime, avînd o grosime medie de —0,40 m. În secțiunile S XIII și S XIV, apar deasupra platformelor neolitice la adîncimea de 0,40 m trei schelete foarte prost conservate ce provin probabil din trei morminte lipsite de inventar. În secțiunea S XV pe toată lungimea ei apar 15 morminte din inventarul acestora neputîndu-se recupera decît o ceașcă cu torțile supraînălțate, de dimensiuni mijlocii (din mormîntul numerotat de noi cu nr. 7 avînd drept ornament imediat sub gîtul vasului o linie cu împunsături incizate, precum și o ceașcă din ceramică grosieră de culoare cenușie fragmentară avînd

clare analogii și în alte descoperiri similare de pe teritoriul Moldovei¹.

În secțiunile deschise de noi au fost secționate transversal 10 locuințe iar longitudinal șase prin casete. Până în prezent la Lohan a fost depistată o singură groapă menajeră de formă circulară (S. VIII) mergînd pînă la adîncimea de 3 m.

Stratigrafia solurilor naturale și a depunerilor arheologice așa cum apare în profilul secțiunii S XV se prezintă în felul următor:

1. Sol vegetal avînd grosimea medie de 0,20 m;

2. Sol negru amestecat cu fragmente ceramice pînă la 0,60 m ce acoperea suprafețele de chirpic ale locuințelor;

3. Sol argilos brun pătat cu grosimea medie de 0,20—0,25 în care sporadic se mai găsesc fragmente ceramice și oase de animale. În toate secțiunile la o adîncime de —0,95 m apare solul galben cu o structură fină, densă, nisipos și argilos. În 1978 s-au dezvelit șase locuințe ce se prezintă sub forma unor suprafețe compacte de chirpic de culoare roșie-cărămizie cu lungimea variînd între 10—12 m. După îndepărtarea chirpicilor proveniți de la prăbușirea pereților în toate locuințele dezvelie de noi s-a putut recupera un valoros material arheologic: vase mici întregi, unelte din silex, topoare din piatră, rîșnițe, idoli fragmentari și vase întregibile. Asupra materialului arheologic descoperit în acest an ne vom referi în continuare la descoperirile cele mai reprezentative, urmînd ca la încheierea lucrărilor să tragem concluziile generale definitive asupra descoperirilor din această stațiune.

Uneltele și armele din silex descoperite aici sînt prelucrate din silexul de culoare neagră cenușie adus de la Prut sporadic apar și citeva lame și răzuitoare de culoare alb vineție, materia primă fiind adusă din zona Nistrului mijlociu. Clare analogii acestea își găsesc și în descoperirile similare pen-

tru perioada respectivă în așezările cucuteniene de la Hăbășești², Frumușica³ etc. În locuințele dezvelite de noi frecvente sînt și percutoarele, dălțițele din piatră și topoarele din diferite roci cu durițăți deosebite, avînd forma trapezoidală cu ceafa îngustă și tăișul convex: dimensiunile lor variînd între 8,2 cm și 12,4 cm. Semnalăm prezența și a unui topor tip calapod ce prezintă pe una din suprafețele laterale o încercare de perforare, descoperită în locuința 6.

Multitudinea materialului arheologic o constituie ceramica ce poate fi împărțită în două categorii:

a. ceramica grosieră avînd în compoziția sa ca degresant cioburi pisate, bucăți de mică, granule de nisip din care au fost modelate vasele uzuale pentru gospodărie.

b. Ceramica de factură fină fără degresant în compoziția pastei de culoare roșie cărămizie.

Marea majoritate a vaselor au fost pictate, dar pictura este conservată foarte prost, ceramica este corodată probabil și din cauza solului de pădure existent aici.

Formele ceramice cunoscute sînt paharele, cupele de dimensiuni mari și mijlocii cu o tortiță, pe unele din ele păstrîndu-se pictura bicromă și tricromă, elementele decorului fiind spirala și derivatele ei, cît și motivele unghiulare derivate din spirală. În general vasele ce mai păstrează urmele de pictură sînt din categoria ceramicii de factură superioară, acestea găsindu-și clare analogii atît în ceea ce privește forma cît și pictura în stațiunile cucuteniene de la Hăbășești⁴ și Frumușica⁵. Alături de pahare și cupe se întîlnesc vasele suport, capacele și vasele cu corpul bitronconic.

² Vl. Dumitrescu, *Hăbășești. Monografie arheologică*, Ed. Acad. R.P.R., 1954, pl. L IX, p. 227.

³ C. Mătase, *Frumușica*, București, 1946.

⁴ Vl. Dumitrescu, *Hăbășești, Monografie arheologică*, Ed. Acad. R.P.R. 1954, pl. L XXX, 1, 4, L XX 4.

⁵ C. Mătase, *ibidem*, pl. 13, pl. 14.

¹ Adiran C. Florescu, în *Arh. Mold.*, II—III, 1964, p. 151.

Plastica de la Lohan cuprinde figurine antropomorfe și zoomorfe. Figurinele antropomorfe sînt din categoria idolilor cu excepția unui singur exemplar descoperit de noi în locuință⁶. Idolul are corpul striat, sinii mici și ombilicul sînt redlate prin pastile de lut aplicate. Ochii sînt marcați prin două orificii, iar brațele se prezintă sub forma unor conuri scurte și aplatizate, spatele este drept, picioarele lipite, șoldurile reliefate sînt perforate transversal. Descoperirea acestor idoli feminini de la Lohan poate fi pusă în legătură cu practicile magice ale cultului fecundității, situație cunoscută și în alte stațiuni neolitice cercetate anterior. Plastica zoomorfă este reprezentată prin trei exemplare patrupe, frecvente fiind și protomele zoomorfe modelate din peretele vasului cu analogii la Hăbășești și Izvoare⁷. Nelipsite la Lohan sînt și altarele de cult cu patru sau mai multe picioare unul din acestea aparține formei de altar cu recipient.

În ceea ce privește necropola din epoca bronzului tîrziu, inventarul celor 19 morminte descoperite de noi este sărac. Pe baza formelor de vas descoperite cît și a materialului ceramic fragmentar, clare analogii își găsesc în descoperirile de la Trușești⁸, Balintestii Cioangi⁹, Doina — Piatra Neamț¹⁰.

În condițiile descoperirii celor două morminte cît și a cercetărilor din acest an, am crezut că este vorba doar de o folosire parțială a stațiunii cucuteniene și anume partea de sud pentru înmormîntări, fapt infirmat de cercetarea din acest an, mormintele așa cum arătam mai sus apărînd și pe platou. Faptul că marea majoritate a acestor mor-

minte sînt distruse, în faza actuală de cercetare nu putem trage nici o concluzie asupra formei gropilor, a orientării scheletelor, nici dacă în practica ritualului era sau nu vorba de o înmormîntare pe bază de rudenie sau stratificare socială.

Cercetările noastre din 1979 vor elucidă o serie de probleme ridicate de necropola din epoca bronzului tîrziu, ținînd cont și de faptul că este singura necropolă din această epocă cercetată sistematic în zona noastră.

Asupra cercetărilor efectuate de noi în 1978 la Lohan, pe baza materialului arheologic descoperit cît și analogiilor în descoperirile similare de la Hăbășești și Frumușica de pe teritoriul Moldovei, așezarea se poate încadra în aria culturii Cucuteni A pentru anumite particularități ale materialului descoperit aici pe baza în primul rînd a apariției picturii bicrome și tricrome, permit încadrarea relativă a acestei stațiuni în faza A 2—A 3. Depistarea și cercetarea așezării de la Lohan a dus la îmbogățirea patrimoniului nostru muzeal dîndu-ne posibilitatea cunoașterii unui nou aspect cultural a evoluției culturii Cucuteni în această zonă, la Huși cunoscîndu-se aspectul cultural Cucuteni A—B încă din 1964.

*

Așezarea geto-dacică de la Dealul Bobului comuna Bunești-Averești Jud. Vaslui

Alături de cercetările efectuate în așezarea neolitică și necropola din epoca bronzului de la Lohan, în vara acestui an colectivul muzeului și-a orientat activitatea de cercetare științifică și spre cercetarea altor perioade istorice, privitoare la cunoașterea culturii materiale aparținînd geto-dacilor, preocupare mai veche ce a stat în atenția noastră.

În acest sens încă din primăvara anului 1978 în cadrul cercetărilor de suprafață am căutat să le canalizăm pentru descoperirea unor noi vestigii geto-dacice.

⁶ N. Berlescu, *Plastica Cucuteniană din vechile colecții ale Muzeului de Istorie a Moldovei*, în *Arh. Mold.*, II—III, p. 71.

⁷ Vl. Dumitrescu, *ibidem*; Radu Vulpe, *Izvoare, săpăturile din 1936—1948*.

⁸ Adrian C. Florescu, *ibidem*.

⁹ E. Zaharia, *Das Bronzezeitliche Gräberfeld von Balintestii-Cioangi in Dacia*, N.S. VII 1963, p. 142 fig. 3/1—4, 10, p. 153, fig. 7/1, 8.

¹⁰ Adrian C. Florescu, *ibidem*.

Cercetarea noastră de suprafață pe teritoriul comunei Bunești-Averești a fost fructuoasă în sensul că a fost depistată așezarea de pe Dealul Bobului și încă alte două stațiuni neolitice.

Cercetările în așezarea de la Dealul Bobului au început în luna iulie 1978 încheindu-se la 15 august 1978, cercetări ce vor continua și în campaniile noastre viitoare.

Așezarea este situată pe un bot de deal la circa 3 km sud-est de satul Bunești, la o distanță de circa 4 km de șoseaua Huși—Iasi punctul Cîrlig în apropiere aflîndu-se pădurea de la Arsura. Stațiunea avînd o suprafață aproximativă de 6 ha este apărută natural din trei părți foarte greu accesibile în partea de sud construindu-se un val de apărare. În cadrul cercetărilor efectuate în acest an s-au trasat 5 secțiuni și trei casete. Orientarea secțiunilor este sud-vest, nord-est cu lungimea de 30 m și lățimea de 2 m. Stratul de cultură în toate secțiunile deschise apare imediat sub solul vegetal adică la —0,30 m cu grosimea medie de 0,25 m. În secțiunile deschise de noi cît și în casete au fost dezvelite 5 locuințe de suprafață de tipul semibordeiului, avînd colțurile ușor rotunjite. Prezența urmelor de cărbune și cenușă în aceste locuințe provine probabil de la pereții locuințelor. Toate locuințele au avut vetre de foc deschise dispuse în colțul de N—N—E situație prezentă și în locuința 5 din secțiunea S III cas. B. Asupra materialului descoperit marea lui majoritate o prezintă ceramica, obiecte de podoabă din fier și bronz și cîteva vîrfuri de săgeți din fier. Ceramica în general, descoperită de noi aici poate fi încadrată în categoria ceramicii lucrată din pastă grosieră avînd în compoziția ei foarte mult degresant, pînă în prezent ceramica de factură superioară din pastă fină fiind într-o proporție redusă.

Alături de ceramica geto-dacică specifică perioadelor sec. III—II î.e.n. în așezare sînt prezente manșoane de amforă și fragmente din amforă grecească.

Formele de vas cunoscute aici sînt vasele de tip borcan lucrate cu mina din pastă de culoare neagră cenușie și brun roșcată prezentînd pe suprafața exterioară proeminențe conice, butoni, cîmile cu o toartă de dimensiuni mici și mijlocii cu buza ușor îngroșată spre exterior cu gîtul svelt, lucrate din pastă cenușie și roșie cărămizie. Paharele de dimensiuni mici cu gura largă, străchinile lucrate din pastă de culoare neagră cenușie cu fundul aproape sferic. Vasele bitronconice de dimensiuni mari din pastă de culoare cenușie cu gîtul svelt cu buza îngroșată, dreaptă, ușor evazată spre exterior. Capacele din pastă de culoare roșie cărămizie de formă sferică prezentînd la suprafața exterioară o tortiță de formă circulară pentru apucat. Referindu-ne la decorul existent pe ceramica descoperită de noi acesta este format din briu alveolat dispus pe suprafața exterioară a vasului imediat sub buza vasului sau înconjurînd vasul prezentîndu-se sub forma unei ghirlande. Alături de acest motiv se mai cunoaște și decorul în relief ce se prezintă sub forma unor virgule dispus pe toată suprafața vasului.

Obiectele de lut sînt frecvente la Bunești, ele constînd din fusaiole de dimensiuni mici de formă bitronconică, iar două din acestea de formă circulară, diametrul lor variază între 2—3,5 cm. Cele două fibule descoperite de noi în caseta B secțiunea V, sînt de tip tracic și una celtică avînd analogii și în alte descoperiri de pe teritoriul țării noastre cum ar fi în tezaurul de la Epureni¹¹.

Întregul material descoperit își găsește clare analogii în descoperirile de la Arsura, Poiana, Corni-Huși etc. În toate secțiunile deschise de noi sînt frecvente oasele de animale domestice de la cornutele mari și mici ce atestă că una din ocupațiile principale ale geto-dacilor din această perioadă era creșterea animalelor.

În faza actuală a cercetărilor vom încerca să concluzionăm cîteva observații prelimi-

¹¹ V. Părvan, *Dacia*, Ed. St. București, 1967.

nare, cercetările viitoare urmînd a elucida o serie de probleme de ordin arheologic și stratigrafic asupra așezării de la Bunești. Prezența în secțiuni a bucăților de zgură cit și a celor cîteva vîrfuri de săgeți din fier, demonstrează că meșteșugul prelucrării metalelor era bine cunoscut geto-dacilor de la Bunești. Descoperirea celor 5 locuințe, grosimea stratului de cultură și bogăția materialului arheologic ne determină să afirmăm că locuirea aici a fost de lungă durată. Prezența fragmentelor de amforă grecească demonstrează strînsele legături comerciale pe care comunitățile de triburi de pe teritoriul Moldovei le aveau cu coloniile grecești de la nordul Mării Negre. Pe baza întregului mate-

rial arheologic descoperit, a clarelor analogii pe care acesta îl are și în alte stațiuni cercetate pe teritoriul Moldovei, Arsura, Corni-Huși, Poiana¹², Cucorăni nivelul vechi — Botoșani, așezarea se poate încadra în perioada sec. IV—III î.e.n. Existența unor alte stațiuni arheologice pentru perioada III—II î.e.n în apropierea așezării de la Bunești, Arsura, Corni-Huși, Pihnești, demonstrează concludent dezvoltarea civilizației geto-dacilor în zona Hușilor înainte de ocupația bastarnică.

¹² Silvia Teodor, *Cetatea Traco Getică de la Arsura jud. Vaslui*, în *Materiale*, 10. — Silvia Teodor și Violeta Bazarciuc, material inedit aflat la Muzeul oraș Huși.